
EEN NIEUW JAAR: NIEUWE UITDAGINGEN

De eerste nieuwsbrief van het jaar 2016: er staat weer het nodige te gebeuren. Allereerst nodigen we u uit voor een bijzondere zaterdagochtendbijeenkomst in de Maria van Jessekerk. Boeiende sprekers, gevolgd door de opening van de nieuwe tentoonstelling met als titel *Christus in Beeld*. In het nieuwe jaar zullen we stappen gaan zetten met betrekking tot de restauratie van de kruiswegstaties. Het inventariseren van het erfgoed van de Delftse kerken loopt op zijn eind, maar dan staan we voor de taak om het bestand actueel te houden. We houden u op de hoogte. En... neemt u gerust familie of vrienden mee naar de opening van onze nieuwe tentoonstelling op 19 maart aanstaande.

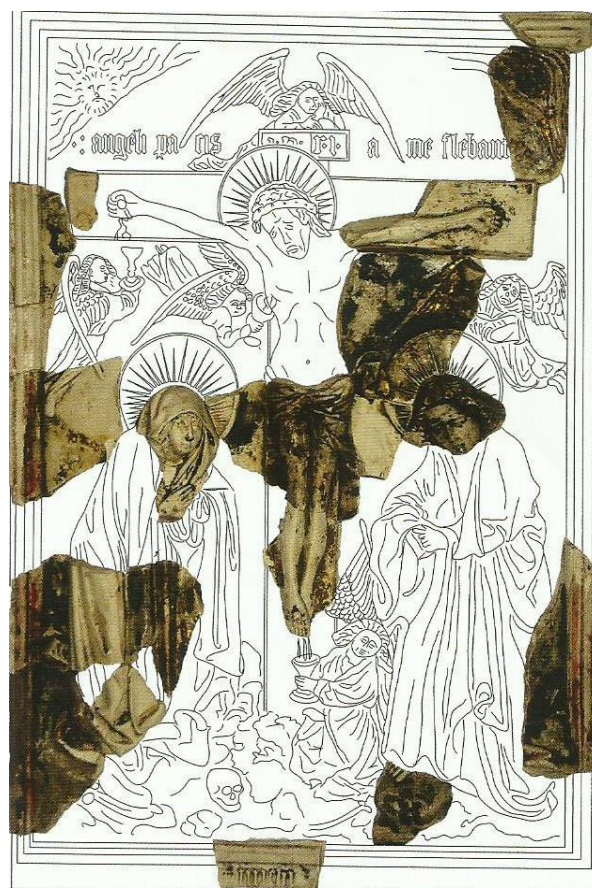
UITNODIGING

**zaterdag 19 maart 2016 Maria van Jessekerk
Opening nieuwe tentoonstelling met lezingen**

Wij nodigen u uit voor de opening van de nieuwe tentoonstelling *Christus in Beeld*, die is samengesteld uit voorwerpen afkomstig uit Delftse kerken, uit het museum Prinsenhof en ... deze keer ook van Archeologie Delft! De afbeelding van Christus vormt de verbinding tussen liturgische voorwerpen, schilderijen, Bijbels, altaar-panelen, een kazuifel en bodemvondsten. Vooraf aan de opening word u onthaald door twee sprekers. Steven Jongma, stadsarcheoloog Delft, geeft een toelichting bij de Delftse bodemvondsten van religieuze aard sinds de 14e eeuw. Dries van den Akker s.j. belicht van de getoonde voorwerpen hun geschiedenis en betekenis voor de geloofsbeleving. Kerkelijke kunst noemde hij ooit: gestolde geloofservaring.

Een inhoudelijke toelichting vindt u op pag. 2

Afbeelding hiernaast: Pijpaarden reliëf, gevonden in het kartuizerklooster in Delft (rond 1500)

Programma 19 maart 2016

09.30 uur Inloop: koffie, thee in de Jozefzaal, ingang via Maria van Jessekerk

10.00 uur Welkom door de voorzitter Wim van Leeuwen

10.05 uur Inleiding door Steven Jongma, stadsarcheoloog van Delft, over kerkelijk religieuze vondsten in de Delftse bodem.

10.50 uur pauze, koffie, thee

11.05 uur Dries van den Akker sj leidt ons door de geschiedenis en de betekenis van de afbeeldingen.

11.45 Opening van de tentoonstelling door Robin Voorn, pastoor van de Oud Katholieke Kerk en voorzitter van de Raad van Kerken Delft.

Bezichtiging van de tentoonstelling.

Toelichting bij de lezingen

De stadsarcheoloog Steven Jongma openbaart ons wat eeuwenlang in de schoot van de aarde verborgen lag. Al vóór het Delfts Blauw werden in het middeleeuws Delft op kleinere schaal al producten van aardewerk vervaardigd. Je had de zogenaamde *heyiligenbackers*. Met de opkomst van Moderne Devotie vanaf de veertiende eeuw ontstaat naast de publieke kerkelijke geloofsbeleving de behoefte aan een meer persoonlijke individuele geloofspraktijk in de thuissituatie. Men richt huisaltaartjes in, men mediteert over het leven van Christus aan de hand van beeldjes en prenten. Zo ontstond een markt voor beeldjes en reliëfs die in de Delftse bodem zijn terug te vinden onder andere in het Kartuizerklooster en met name aan het Zuideinde waar een *heyligenbacker* gevestigd was. Enkele bijzonder vondsten zijn in de tentoonstelling opgenomen.

Dries van den Akker sj spreekt vanuit zijn betrokkenheid bij de geschiedenis van de geloofsbeleving. Hij laat zien aan de hand van de voorwerpen in de tentoonstelling hoe de geloofsbeleving alle eeuwen door verbeelding zocht. We zien het kazuifel van Stalpaert van der Wiele uit de zeventiende eeuw, maar ook de altaar-reliëfs uit de voormalige Sint Hippolytuskerk aan de Voorstraat die nu in

bezit zijn van museum Prinsenhof. Ook zien we voorbeelden van kruisbeelden uit verschillende tijdsperiodes; het kruisbeeld ontbrak in geen enkele rooms-katholieke huiskamer. Getoond worden de soms zeer kunstzinnige of juist volkse prenten die de Bijbel illustreren. Eeuwenlang kwam met vanzelfsprekendheid het verhaal van Christus in de schilderkunst aan de orde.

Beiden inleiders zijn bevolgen sprekers. Een extra aanmoediging om te komen lijkt overbodig.

Christus bij het meer van Galilea

In de tentoonstelling ziet u ook onderstaand tableau. Het stamt van het hoofdaltaar van de voormalige Sint Hippolytuskerk aan de Voorstraat, het zat rechts naast het tabernakel waar het heilig brood, het Lichaam van Christus, bewaard werd. Het is de afbeelding van de zegening van de broden en vissen aan het meer van Galilea. Christus spreekt hier de steeds groeiende menigte toe. Toen het avond werd, was er niet voldoende eten om de menigte te voeden. Wat er wel was, vijf broden en twee vissen, zegende Christus en liet ze vervolgens uitdelen. Nadat een ieder gegeten had werden de restanten opgehaald en vulden hiermee zeven manden.

**Terugblik excursie
Antonius Abtkerk in Scheveningen
zaterdag 3 oktober 2015**

Met koffie en cake wordt om half tien de stroom belangstellenden welkom geheten die met de tram uit Delft naar Scheveningen zijn gekomen. Bij binnenkomst word je getroffen door de ruimte, aangenaam naar menselijke maat, waarbij het priesterkoor met een kleurrijk mozaïek over de gehele achterwand de aandacht opeist. Je gaat vanzelf rondkijken. De twee zijbeuken zijn niet afgescheiden, maar harmonisch opgenomen in die ene ruimte. Van buiten had je dit niet afgezien aan het bakstenen gebouw, de harmonische verhoudingen zijn rustgevend, de binnenkomst is verrassend.

Bart Maltha, vrijwilliger van de kerk, heet ons welkom en licht de geschiedenis van het gebouw toe. In de negentiende eeuw had op deze plaats een eenvoudige kerk gestaan, passend bij het vissersdorp Scheveningen. Begin 20^e eeuw was de ruimte tussen Den Haag en Scheveningen volgebouwd met grote huizen van kapitaalkrachtige bewoners. Naast de vissers kende de parochie nu veel rijke parochianen die bereid waren om de bouw van een nieuw kerkgebouw te ondersteunen. Kunstenaars met faam werden aangetrokken: de architect Jos Cuypers, de zoon van Pierre Cuypers, de glazenier en mozaïekontwerper Antoon Molkenboer en voor de bronzen beelden de firma Brom uit Utrecht. Heel bijzonder: tussen de ontwerpers was er van begin af aan een hechte samenwerking. Alle ontwerpen werden tot in detail op elkaar afgestemd en uitgevoerd in onderlinge samenhang.

Wat betreft de materialen volstond slechts de beste kwaliteit. Het glasmozaïek achter het hoofdaltaar en van de kruiswegstaties werd in ateliers in Parijs vervaardigd door Italiaanse arbeiders. De glas in loodramen met bloemmotieven harmoniëren in kleur en uitbeelding met de kruiswegstaties die eronder staan. Iedere kleur heeft zijn betekenis.

In drie groepen wandelen we door de kerk onder leiding van gidsen die deskundig en betrokken wijzen op de kunstzinnige waarde, de

symboliek, de religieuze betekenis van het vele dat te zien is. De kerk vertelt een verhaal.

Op het priesterkoor staat voor deze gelegenheid een met rijk borduurwerk versierd vierstel, van kazuifel tot koorkap. In de sacristie is de kluis geopend en horen we het verhaal achter drie monstransen: de vormgeving naar de tijdgebonden mode, het materiaal, de symboliek van de afbeeldingen. Een van de monstransen is samengesteld uit gouden en zilveren sieraden die de parochianen hiervoor aanleverden.

Het kerkinterieur is volledig gehandhaafd in zijn oorspronkelijke harmonie, zelfs in de wilde jaren zestig en zeventig werd dit niet aangetast.

In dit bestek is de rijkdom van de kerk niet benoembaar, maar een bezoek aan de kerk is mogelijk tijdens de kerkdiensten en op de eerste en derde zaterdagmiddag van de maand. Vrijwilligers zullen u graag het verhaal van de kerk vertellen.

Bewondering voor het uitgestalde erfgoed.

Inventarisaties kerkelijke erfgoed

Onze vaste medewerkers Rob van Soldt en Frans Coppens zijn bijna klaar met het inventariseren van al het Delfts kerkelijk erfgoed. De inmiddels gesloten kapel van Monica, maar ook van Stefanna zijn erin opgenomen. Op dit moment wordt er gewerkt aan het beschrijven van de voorwerpen in de communiteit van de franciscanen in de Raamstraat. De nieuwe taak dient zich nu al volop aan: de controle op herbestemming.

Restauratie van de kruiswegstaties uit de Hippolytuskerk

In het afgelopen jaar hebben we ons verder georiënteerd op het restaureren van de kruiswegstaties uit de voormalige Hippolytuskerk. De stand van zaken. Van museum Prinsenhof, de Oude Kerk, de Oud Katholieke Kerk en de Maria van Jessekerk hebben we brieven ontvangen dat zij de staties, na restauratie, graag willen tentoonstellen. Deskundigen van het Prinsenhof hebben geadviseerd de staties niet permanent te tonen omdat deze ook moeten rusten, het zijn tenslotte tekeningen op papier die straks op een nieuwe ondergrond zijn aangebracht. Ook blijkt tot onze verrassing dat het Prinsenhof van de zes ontbrekende staties de ontwerptekeningen heeft ontvangen van de familie van Herman Veldhuis. Het stelt ons in de gelegenheid om bij een toekomstige tentoonstelling de ontbrekende staties in ontwerpfasen te tonen. Dan is de serie toch compleet. De komende maanden gaan we fondsen aanschrijven. Binnenkort benaderen wij u of u dit project financieel wilt steunen.

Financiën 2015/2016

In 2015 hebben we ons wederom mogen verheugen op de aanwezigheid van velen van u bij onze activiteiten. Dat onze activiteiten worden gewaardeerd blijkt niet alleen uit de grote belangstelling voor de bijeenkomsten op zaterdagochtend maar ook uit uw financiële steun. De bijdragen van u als donateurs zijn in 2015 met meer dan 10% gestegen in vergelijking met 2014 en daarvoor willen wij u hartelijk danken.

Dankzij uw bijdragen hebben we in 2015 een deel van de voorstudie naar de restauratie van de kruiswegstaties uit de gesloopte Hippolytuskerk kunnen bekostigen uit onze projectenpot. Het grootste deel van deze kosten zijn gedekt uit subsidies van Fonds 1818 en de Paul de Gruyterstichting. Op basis van deze voorstudie gaan we fondsen werven voor de restauratie van de acht bewaard gebleven staties. Daar gaat u in 2016 meer over horen.

Zoals u waarschijnlijk weet, wordt het deel van uw bijdrage boven € 20 toegevoegd aan de

projectenpot. Deze is bedoeld om restauraties van Delfts roerend kerkelijk erfgoed te ondersteunen met een financiële bijdrage. Bij deze Nieuwsbrief treft u een acceptgirokaart aan voor uw bijdrage 2016. We rekenen op een basisbijdrage van € 20. De SKED is aangemerkt als culturele ANBI waardoor uw donaties voor 125% aftrekbaar zijn voor de aangifte inkomstenbelasting. Wij vertrouwen er op dat we u ook in 2016 zullen ontmoeten bij onze activiteiten.

Ir. G. Verstappen, penningmeester

Depot voor Delfts kerkelijk erfgoed

In onze statuten staat dat we geen kerkelijk erfgoed in eigendom willen hebben. Toch wordt ons soms dringend gevraagd iets in ontvangst te nemen omdat het anders verloren gaat. Dat heeft er toe geleid dat we, na overleg, in één van de kerken in Delft een klein depot hebben mogen inrichten waar we voorwerpen kunnen opslaan. We blijven herbesteding van de voorwerpen onderzoeken.

=====

COLOFON

Een uitgave van de Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft.
Nummer 28 – februari 2016

COMITÉ VAN AANBEVELING:

Mgr.dr. J.A.O.L. Vercammen,
aartsbisschop Oud Katholieke Kerk, Amersfoort
Dr. A.J. Plaisier, scriba Protestantse Kerk in Nederland
H.M.W. Egging, vicaris R.K. Kerk, bisdom Rotterdam
Mr.drs. G.A.A.Verkerk, burgemeester van Delft

BESTUUR:

Ing. W.A.G. van Leeuwen, voorzitter
G.L. Lansbergen, secretaris
Ir. G. Verstappen, penningmeester
Ir. J. van IJken, lid
W. Vermaas, lid
J. van der Loo, lid

CONTACTADRES:

De heer G.Lansbergen,
Buitenwatersloot 336, 2614 GR Delft,
tel 015-2144366, e-mail: sked@online.nl
www.sked.nl

BANKREKENINGNUMMER.:

NL05 RABO 0358 2476 40 t.n.v.
Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft

